

FAIR PLAY

STUDENTI ZA ROVNOPRÁVNOST

Vzdělávací projekt Amnesty International ČR

2014–15

Vzděláváme o lidských právech

KEEP CALM...AND FAIR PLAY!

Projekt **FAIR PLAY – Studenti za rovnoprávnost** je vzdělávací program Amnesty International ČR zaměřený na lidská práva a **prevenci diskriminace, rasismu a extremismu na školách**. Amnesty tak reaguje na narůstající nesnášenlivost a rasistické nálady v české společnosti. Ve školním roce 2014/15 proběhl již jeho druhý ročník, který se ve spolupráci s Amnesty International Slovensko rozšířil i k našim sousedům, konkrétně do Bratislavy a Banské Bystrice. V následujícím textu shrneme aktivity, které se nám během něj podařilo realizovat.

„Projekt hodnotím jako velmi potřebný a důležitý. Zároveň jsem díky němu zjistil, že třída je schopná zorganizovat vlastní akci a rád bych na to navázal.“

Petr Hartmann, učitel, Gymnázium Elgartova, Brno

Projekt FAIR PLAY je financován z grantu od norské Amnesty International a bude pokračovat do roku 2017.

„Zjistila jsem, že sama o menšinách vím málo, a že je potřeba, aby se jednotlivé skupiny otvíraly a mluvily o sobě.“
Anežka, živá knížka, Praha

PODPORA STUDENTŮ

Amnesty International se prostřednictvím projektu FAIR PLAY snaží nejen o vyšší informovanost o lidskoprávních tématech, ale i o **zvýšení aktivity studentů a studentek**, které podporuje při pořádání vlastních akcí na obranu lidských práv. Většina zapojených škol se tak zúčastnila česko-slovenské akce **Dopisy v ulicích** a mezinárodního **Maratonu psaní dopisů** (o jednotlivých akcích více dále v textu). Škola zapojená do projektu – Evangelická základná škola v Bratislavě – byla nejúspěšnější školou ve sbírání podpisů v rámci akce Dopisy v ulicích v celé ČR a SR. A další škola zapojená do projektu – Gymnázium Karviná – byla druhou nejúspěšnější školou v Maratonu psaní dopisů v celé České republice a na Slovensku.

SPOLUPRACUJEME

Kdo s námi FAIR PLAY tvořil? **Čtrnáct vybraných základních a středních škol a jeden nízkoprahový klub v Praze, Brně, Ústí nad Labem, Karviné, Ostravě, Banské Bystrici a Bratislavě.** Zde jsme realizovali řadu propojených vzdělávacích aktivit.

Do projektu byli zapojeni proškolení lektori Amnesty International, stážisti, místní koordinátoři a samozřejmě studenti.

Česká sekce Amnesty se věnuje vzdělávání o lidských právech řadu let. Tisíce studentů a stovky pedagogů prošly za tu dobu interaktivními workshopy na různá témata a vznikl pro ně multimediální portál www.lidskaprava.cz. Vyučující můžou používat soubor moderních metodik Lidská práva ve výuce.

Na školách

- **Úvodní workshop**

zaměřený na seznámení třídy s průběhem projektu a poznání potřeb a preferencí třídy interaktivním způsobem.

- **Živá knihovna**

Jedna z nejzajímavějších aktivit projektu FAIR PLAY – studenti si mohou místo knížek „půjčit“ **osobu se zajímavým životním příběhem**, se kterou by si v reálném životě nikdy nepopovídali, a zeptat se jí na všechno, co je zajímavá.

Mezi osobnosti, se kterými se studenti mohou seznámit, patří **příslušníci různých menšin** žijících v České republice. Pro ně je to zároveň jedinečná příležitost podílet se na formování vnímání minorit a předávat své osobní zkušenosti mladým lidem.

K živým knihám letos přibyla například **Zuzka**, kterou nízké sebevědomí a šikana přivedly k drogám, **Oldřich**, který se po rozpadu rodiny stal bezdomovcem, Rom **František, Vítek**, bojující za práva LGBTI*, Afghánka **Fatima** nebo Ukrajinka **Nadia**, pocházející ze židovské rodiny.

Živé knihovny pomáhají studentům překonávat strach z neznámého, získat **vlastní zkušenost s příslušníky menšin a přehodnocovat zažitě stereotypy**. Jsou realizovány na vybraných školách a v nízkoprahových klubech, které se do projektu FAIR PLAY zapojují.

Živá knihovna je doprovázena workshopem, který se věnuje zobrazování menšin v médiích.

**zkratka označující lesby (L), gaye (G), bisexuální (B), transsexuální (T) a intersexuální (I) osoby*

„Celý život se potýkám s malým sebevědomím a FAIR PLAY mi v tomhle hodně pomohl.“ **Zuzka, živá knížka, Praha**

- **Maraton psaní dopisů**

Celosvětová akce na podporu nespravedlivě vězněných, pronásledovaných nebo utlačovaných lidí, kterou pořádá Amnesty International. Lidé píšou dopisy představitelům států i podpůrné zprávy pro jednotlivce.

Maratonu psaní dopisů se zúčastnilo **9 fairplayových škol**, na kterých bylo napsáno více než **3 171 dopisů**. Nejúspěšnější školou bylo Gymnázium Karviná, na kterém bylo napsáno 1309 dopisů.

- **Dopisy v ulicích**

Akce Amnesty International ČR a SR vyzývající ke zlepšení lidskoprávní situace ve třech různých zemích, letos zaměřená na rovnoprávnost ve vzdělání. Studenti vyšli do ulic a sbírali podpisy pod petice za rovný přístup ke vzdělání v Íránu, Sieře Leone a České republice.

Dopisů v ulicích se vedle dalších škol zúčastnilo také **5 fairplayových škol**. Studenti získali **1206 podpisů** pod petice a Evanjelická základná škola v Bratislavě s 551 podpisy byla vůbec nejúspěšnější školou v rámci celé akce.

Mimo školy

- **Živé knihovny**

- veřejná živá knihovna v rámci Týdne lidských práv v prosinci 2014 v Brně
- v nízkoprahovém klubu K09 v prosinci 2014 v Praze
- veřejná živá knihovna na Ghettofestu v červnu 2015 v Brně

- **Nízkoprahový klub MIXer**

pro děti v nízkoprahovém klubu v Ústí nad Labem jsme zorganizovali workshop o lidských právech

JAKÉ BYLY DOPADY PROJEKTU?

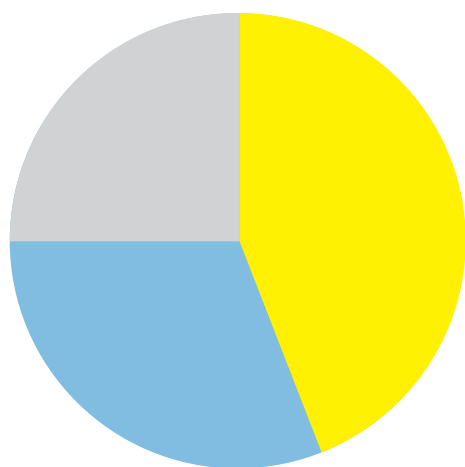
- 711* zapojených studentů a studentek na FAIR PLAY školách
- 50 proškolených živých knih
- 35 aktivních lektorů a lektorek
- 7 pomáhajících stážistů a stážistek
- 22 veřejných i neveřejných živých knihoven
- 65 workshopů

* do průzkumu se zapojilo 541 studentů z celkových 711

Z analýzy dotazníků vyplněných studenty vyplynulo, že nejlépe hodnocenými aktivitami projektu FAIR PLAY jsou projektové dny – Živá knihovna, Maraton dopisů a Dopisy v ulicích, do kterých se studenti sami aktivně zapojují.

K méně oblíbené aktivitě patřil workshop o médiích a menšinách. A to především z toho důvodu, že mediální workshop následoval po náročné živé knihovně. V dalším ročníku projektu jsme se ho proto rozhodli vynechat. Nově bude také dobrovolná účast na workshopu k přípravě Maratonu psaní dopisů, aby se ho účastnili pouze studenti, kteří o to projeví zájem. Další výsledky analýzy odpovědí studentů můžeme vidět v následujících grafech.

NEJVĚTŠÍ ZMĚNA

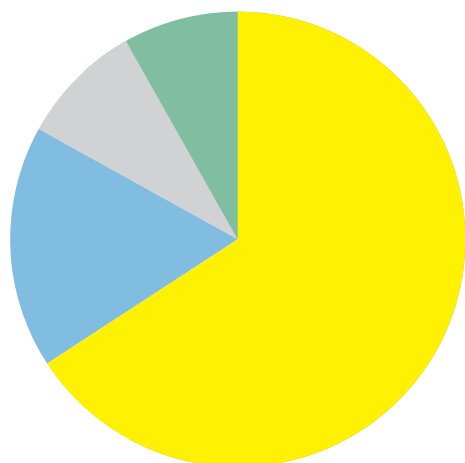
Studenti se v průzkumu vyjadřovali, v jaké oblasti u nich díky projektu nastala nejvýznamnější změna:

- Více přemýšlím o problémech a situaci ve světě – 43%
- Na jiné lidi a menšiny se dívám jinak a víc je toleruji – 32%
- Chci pomáhat ostatním – 25%

„Když jsem viděla, že se podařilo osvobodit člověka a jakou měl radost, že je na svobodě, uvědomila jsem si, že člověk nemůže být úplně lhostejný.“

Adéla, studentka, 3. A, Gymnázium Na Vítězné pláni, Praha

JAKÉ NOVÉ POZNATKY/DOVEDNOSTI JSOU PRO TEBE NEJHODNOTNĚJŠÍ?

- Vím víc o lidských právech a jejich porušování – 66%
- Vím, co je diskriminace, a že není správné soudit lidi na základě rasy – 17%
- Vím, jak mohu pomoci – 9%
- Vím víc o činnosti Amnesty International – 8%

„Nikdy jsem nebyla rasista, ale stejně jsem se někdy přistihla nad myšlenkami, za které jsem se styděla. Díky projektu jsem začala přemýšlet jinak a vidět věci z jiného úhlu. Z úhlu těch lidí, kterým hrozí diskriminace.“

Pavla, lektorka, Brno

„Uvědomila jsem si, že práce s dětmi je opravdu potřebná, a proto odjíždím na dva roky učit děti do vyloučené komunity na Slovensko.“

Tereza, lektorka, Praha

JAK MŮŽU PŘÍSPĚT?

- Sdílet a propagovat FAIR PLAY na škole, kam chodí třeba Vaše děti, kde učíte, kterou znáte...
- Podpořit Amnesty – největší, na financích od vlád nezávislou lidskoprávní organizaci: amnesty.cz/daruj

CHCETE VĚDĚT VÍC?

- Více o projektu se můžete dozvědět na www.amnesty.cz/vzdelavani nebo na Facebooku ve skupině FAIR PLAY Amnesty International.
- Chcete do školy lidskoprávní filmy, tematické výstavy nebo se zajímáte o akce? Napište na vzdelavani@amnesty.cz.

Jednou z hlavních metod využívaných při evaluaci projektu FAIR PLAY – Studenti za rovnoprávnost, je Most Significant Change. V rámci ní jsou sbírány tzv. příběhy změn od zástupců cílových skupin projektu – studentů, lektorů a živých knížek. Z těch je potom vybrán ten, který nejlépe vyjadřuje cíle projektu. Letos se jím stal příběh **Aleny Farské** z Obchodní akademie Pařížská v Ústí nad Labem:

PŘÍBĚH ALENY FARSKÉ, STUDENTKY

„Po skončení projektu FAIR PLAY mi začalo víc vadit ve třídě i ve škole, když si spolužáci nadávají do homosexuálů. Nejhorší je, že je u nás ve třídě jeden kluk homosexuálně orientovaný a ostatní mu nadávají. Neuvedomují si, že za to nemůže. Já a pár dalších lidí jsme se ho začali zastávat. A doufám, že dojde i ostatním, že takhle by se k němu chovat neměli.“

Má to pro mě význam kvůli jinému pohledu na svět, který mám. Projekt mi otevřel oči. Vidíte úhel pohledu jiného člověka, kterého třeba šikanují. Možná, že je lepší být jiný než ostatní – než většina. Jsem ráda, že jste tady byli a doufám, že si to, co já, uvědomilo víc lidí.“

Projekt FAIR PLAY nemá vliv jen na studenty, ale i živé knížky, které díky setkávání se všemi aktéry živé knihovny nacházející ztracené sebevědomí, nabourávají své vlastní předsudky o jiných menšinách nebo se aktivně začínou zapojovat do občanské společnosti. Jako třeba brněnská živá knížka **Jakub Ra Svoboda**, který od mládí vyčníval z řad svých vrstevníků vzhledem, chováním i svou homosexuální orientací:

*„Teď se na svět dívám zcela jinak. Když jdu po Cejlu, tak se usmívám na kolemjdoucí Romy a oni mi ten úsměv oplácejí.“
studentka, 1. A, Gymnázium Elgartova, Brno*

PŘÍBĚH JAKUBA RA SVOBODY, ŽIVÉ KNÍŽKY

„Poprvé jsem se o Amnesty dozvěděl od kamaráda, se kterým jsem se seznámil na Prague Pride. Povídali jsme si a já jsem říkal, že bych se rád přidal k nějaké organizaci, která pomáhá k toleranci, a tak jsme se poprvé zkontaktovali. Mám za sebou živé knihovny a taky rozhovor, natáčení videa a focení. A taky jsem prošel školením, kde bylo skvělé poslechnout si příběhy dalších živých knížek. V rámci mého příběhu, se kterým na knihovnách vystupuji, byla nejhorším obdobím v mém životě základní škola a šikana, kterou jsem si prošel. Největší změna, která u mě nastala, je asi to, že se už tolik nebojím kontaktu s dětmi. Měl jsem strach, že budou stejní jako ti moji vrstevníci, když jsem byl já na škole. Ale je to fajn, zjistil jsem, že nejsou takoví, jak jsem si myslel. Zajímají je problémy ve společnosti a někteří jsou hodně aktivní a mají chuť se zapojit. Nejčastěji se ptají, jak reaguji lidi na veřejnosti, když mě potkají třeba v šalině. To si mě nikdo nedovede představit, jako bych běžně cestoval nějakou vesmírnou lodí! ☺

Napadá mě teď ale ještě jedna změna, ke které u mě došlo. Já jsem byl vždycky tolerantní vůči menšinám, ale dřív jsem si moc nerozuměl s Romy, hlavně v mém rodném městě. V tom mi hodně pomohla Verča (pozn. Veronika Kačová, romská zpěvačka a další živá kniha), díky které jsem poznal, že jsou i super Romové, kteří normálně existují a mají toho v sobě často víc, než ostatní lidi. Podpořila mou víru v to, že Romové normálně pracují, rozvíjejí se a dělají to, co je baví.“

Amnesty International je globální hnutí více než 7 milionů lidí, kteří se zasazují o svět, kde jsou respektována lidská práva všech.

Naší vizí je svět, v němž každý člověk požívá všechna práva zakotvená ve Všeobecné deklaraci lidských práv a dalších mezinárodních standardech na ochranu lidských práv.

Jsme nezávislí na jakékoli vládě, politické ideologii, ekonomickém zájmu či náboženství. Finance získáváme zejména prostřednictvím členských příspěvků a darů veřejnosti.

www.amnesty.cz
vzdelavani@amnesty.cz

AMNESTY
INTERNATIONAL

